

اشاره

کتاب «نقش فعالیت‌های فوق برنامه در تربیت نوجوانان» تألیف دکتر علی‌اکبر شعاری نژاد، به همت مؤسسه‌ی فرهنگی تسنیم نور، وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی، طی جلسه‌ای به نقد و بررسی گذاشته شد. در این جلسه، علاوه بر نویسنده‌ی کتاب، دکتر داریوش نوروزی به عنوان منتقد و دکتر سعید غفاری به عنوان دبیر جلسه، به همراه تعدادی از کارشناسان و دانشجویان علوم تربیتی حضور داشتند.

- فوق برنامه می‌تواند برعکس برنامه‌ی درسی که معمولاً سال‌ها ثابت می‌ماند، انعطاف‌پذیر باشد. یکی از برجسته‌ترین مطالب کتاب، در صفحه‌ی ۱۳۹ آمده است.

در ادامه‌ی جلسه، دکتر شعاری نژاد به نکاتی درباره‌ی کتاب و مباحث آن اشاره کرد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: - این کتاب، کتاب درسی نیست و در اصل برای معلمان است نه دانشجویان.

- ما نباید معلمان را از فکر کردن بی‌نیاز کنیم و همه‌چیز را به آن‌ها بگوییم. معلمان باید قدرت تحلیل داشته باشند. فهمیدن مهم است نه فهماندن؛ باید به معلمان فرصت بدهیم که خودشان بفهمند

- با توجه به عنوان کتاب، فرض بر این است که معلم، روان‌شناسی رشد، روان‌شناسی تربیتی و سایر زمینه‌های وابسته را خوانده و الان دنبال کاربرد این موضوعات است.

- میدان فوق برنامه، میدانی آزاد است. در شرایط آزاد امکان تغییر رفتار فراهم‌تر است. در واقع، میدان باز فوق برنامه، محل مشاهده‌ی رفتارها و یافتن مسائل است.

- اگر مدیران و معلمان ما فوق برنامه را جدی بگیرند، آن‌گاه درس‌های جدی هم جدی‌تر خواهد شد.

- تمایل دارم اگر فرصتی باشد، در کتاب تجدیدنظر به عمل آورم و الان یادداشت‌های زیادی برای افزودن به کتاب دارم.

از دکتر شعاری نژاد سؤال شد که چه قسمتی از کتاب را جالب‌تر می‌داند و وی پاسخ داد: «با این که همه‌ی کتاب مهم و قابل استفاده است، با این همه، فعالیت‌های اردویی (فصل هفتم) را جالب‌تر می‌دانم، چون خودم در این فعالیت‌ها شرکت کرده‌ام و

دکتر نوروزی با معرفی دکتر شعاری نژاد و ادای احترام به ایشان، از این که زمانی دانشجوی استاد بوده است، ابراز افتخار کرد. سپس از اعلام آمادگی دکتر شعاری نژاد برای نقد کتابش ستایش کرد و از آن به عنوان موضوعی نادر یاد کرد.

در بحث از ایرادهای کتاب، محور صحبت‌های دکتر نوروزی، نپرداختن کافی به بعضی از موضوعات و کم‌توجهی به مؤلفه‌ی فرهنگ بود. وی توضیح داد، در فصل اول کتاب که موضوع آن مدرسه است، از تفکر تحلیلی و انتقادی صحبت شده است، اما در این باره که چگونه می‌توان این نوع تفکر را به وجود آورد، بحث کافی نشده است. در فصل دوم هم با عنوان روان‌شناسی نوجوانی، دستورالعمل‌های فراوانی برای والدین و مربیان آمده است، در حالی که هر کدام به توضیحات بیشتری نیاز دارد. در قسمت‌های دیگر نیز سؤالاتی مطرح شده است که پاسخ آن‌ها معلوم نیست. در صفحاتی از کتاب که موضوع بحث، نیازهای نوجوان و ضرورت‌های توجه به نوجوان است، به نظر می‌رسد مؤلفه‌ی فرهنگ چندان مورد توجه قرار نگرفته است.

دکتر نوروزی تأکید کرد که البته کتاب نکات مثبت زیادی دارد و اهمیت فعالیت‌های فوق برنامه در کل به خوبی بیان شده است، مثلاً این که گفته‌اند:

- به کار بردن کلمه‌ی «فوق برنامه» بدین معنا نیست که فعالیت‌های فوق برنامه هیچ‌گونه برنامه‌ای ندارند؛

- ارزش تربیتی فعالیت‌های فوق برنامه، نه تنها از فعالیت‌های رسمی کمتر نیست، بلکه در بعضی موارد حتی بیش از آن‌ها است.

- بین فعالیت‌های فوق برنامه و برنامه‌های درسی رسمی ارتباط زیادی وجود دارد.

در ارزش و اهمیت فوق برنامه

سیما جعفریان

گزارشی از جلسه‌ی
نقد و بررسی کتاب
«نقش فعالیت‌های
فوق برنامه در تربیت
نوجوانان»

نقش فعالیت های فوق برنامه در تربیت نوجوانان

می دانم که اردوها چه تأثیری می توانند داشته باشند.

یک نکته

وقتی از علت تجدید نظر در کتاب سؤال شد، دکتر شعاری نژاد به نکته‌ی جالبی اشاره کرد و گفت: کتابی که مؤلف آن زنده است و در آن تجدیدنظر نمی کند، انگار که نویسنده‌اش مرده است. البته اگر کتاب شناس تجدید چاپ در بازار داشته باشد!

معرفی کتاب

اکنون نگاهی داریم به کتاب «نقش فعالیت‌های فوق برنامه در تربیت نوجوانان» که انتشارات اطلاعات چاپ چهاردهم آن را در سال ۱۳۸۸ عرضه کرد و از آثار ارزشمند دکتر علی اکبر شعاری نژاد محسوب می شود. این کتاب از چاپ اول تا کنون،

چهار بار تجدیدنظر شده است.

کتاب در ۲۶۵ صفحه، هفت فصل شامل این عناوین دارد: مدرسه؛ روان‌شناسی نوجوانی؛ تربیت و فعالیت‌های فوق برنامه؛ انواع فعالیت‌های فوق برنامه؛ نکاتی چند درباره‌ی فعالیت‌های فوق برنامه و مؤثر ساختن آن‌ها؛ میدان فعالیت‌های فوق برنامه؛ فعالیت‌های اردویی.

شعاری نژاد کیست؟

در ابتدای جلسه از دکتر شعاری نژاد خواسته شد خود را معرفی کند. به چند نکته از این معرفی اشاره می کنیم؛ اگر چه می دانیم ایشان به اندازه‌ی کافی شناخته شده هستند که نیاز به معرفی در این جا نداشته باشند.

- در مهرماه ۱۳۲۷ معلمی را با حقوق ماهی ۵۰ تومان در دبستان تربیت تبریز شروع کردم. بعد در آموزش و پرورش استخدام شدم.

- در سال ۱۳۴۴ به عنوان کارشناس تربیت معلم به تهران دعوت شدم.

- بیش از ۴۰ عنوان کتاب چاپ شده دارم که بیشتر آن‌ها به چاپ‌های مکرر رسیده‌اند. در حال حاضر، ناشر عمده‌ی آثارم انتشارات اطلاعات است.

- چهار پسر و دو دختر دارم که همه‌ی آن‌ها در تحصیلات موفق بوده‌اند. خودم با وجود داشتن فرزند، به تحصیلات ادامه داده‌ام. به همین دلیل، اگر کسی بگوید به دلیل داشتن فرزند یا مشغله‌های دیگر نمی توانم به تحصیل بپردازم، من نمی توانم قبول کنم. اگر عشق باشد، انسان می تواند در هر زمینه‌ای موفق شود.

حسن حکیمیان
(۱۳۱۵)

دبیر زبان، اصفهان

در برهه‌ای، از سرشناس‌ترین دبیران زبان انگلیسی اصفهان بود. بر ادبیات انگلیسی مسلط است و در عین حال به ادبیات فارسی، ادبیات عرب و منابع اسلامی، به خوبی آشنایی دارد. حافظ کل قرآن کریم است و در تفسیر نهج البلاغه تواناست. این مایه‌ی علمی، در تدریس به او امکان می داد که گاهی کلاس آموزش زبان انگلیسی‌اش، خود به خود به کلاس ادبیات تطبیقی-میان سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی- تبدیل شود. استاد حکیمیان اینک سال‌هاست که بازنشسته شده است.